
VALET HANDLAR OM EUROPAVÄGEN

Så har partierna bestämt att folkomröstningen om ett svenskt inträde i EU skall äga rum i november 1994.

Det är ingen hemlighet att meningarna varit delade om lämplig tidpunkt för folkomröstningen. Moderaterna hade helst sett den på valdagen och centern hade föredragit en juniormröstning. November var socialdemokraternas idealtid och eftersom socialdemokraterna är den svaga länken på ja-sidan och en utdragen diskussion om tidpunkter bara hade spelat nej-sidan i händerna, blev det som socialdemokraterna ville.

Bakom detta val av tidpunkt döljer sig naturligtvis en socialdemokratisk förhoppning om en valseger i september som ger en framgångsvåg långt in i november. Officiellt heter det dock att skälet till en november-omröstning är att EU-frågan därmed kan hållas utanför själva valrörelsen. Det kan ifrågasättas om det är möjligt. Det kan dessutom ifrågasättas om det ens vore

rimligt och riktigt.

Att helt hålla frågan om Sveriges väg in i Europa utanför valet av en ny riksdag och regering skulle vara rimligt under två omständigheter. Ingen av dem föreligger.

För det första skulle det vara rimligt och möjligt om folkomröstningen hade handlat antingen om att bli medlem eller att förbli vid vad det alltid har varit. Nu handlar dock inte folkomröstningen om ja eller inte ja till EU, utan om ja eller nej, där nej är ett vägval betydligt mer dramatiskt än ett ja.

Redovisa alternativ

Detta innebär att väljarna inte bara bör ta ställning i folkomröstningen, utan också bör pröva partiernas valprogram mot den linje de företräder i folkomröstningen. Ger man svenska folket ett råd, måste man också kunna ge råd om följderna.

Nej-partierna bör, om de är seriösa, kunna redovisa alternativ som inte bara är dagdrömmar om nordiska unioner eller

världsbrödraskap. De måste också kunna redovisa ett nedskärnings- och saneringsprogram för svenska offentliga utgifter av en sådan dramatisk art att Sverige klarar det konkurrens-handikapp och den ekonomiska oro som blir följderna av ett nej. Det torde vara årets understatement att säga att vänstern och miljöpartiet inte har levt upp till dessa minimikrav. Tvärtom har de fört fram förslag som, om de skall kunna betalas, kräver en ekonomisk tillväxt av medlemskapsstorlek flera gånger om.

Vuxen mandatet

För ja-partierna räcker det inte att söka väljarnas mandat för den politik man vill föra i Sverige, utan de är också skyldiga att redovisa vilken politik de vill föra för Europa. Det ja-parti som på valdagen begär väljarnas förtroende för de kommande fyra åren utan att ha en politik för Europa, är inte vuxen mandatet.

Partier som saknar mening om ett svenskt medlemskap i EU - om det fortfarande finns sådana - kan rimligen heller inte ha någon särskild uppfattning om vilken politik som bör föras i Sverige och bör i konsekvensens namn avstå från att ställa upp i riksdagsval.

Knarkande kontinent

Den andra möjligheten, att bortse från EU i höstens val, är bara möjligt om det EU vi har att ta ställning till i någon enda liten söm hade påmint om det som skildras i TV:s Glashuset. I detta program, och i alltför många liknande exempel, målas bilden upp av en knarkande, myglande,

skrämmande, förgiftad kontinent i kontrast till det rena, hederliga Norden.

Hela frågan om svenskt medlemskap i EU blir som om vi skulle fatta beslut om någon slags nationell charterresa till Mykonos: vi kan stanna hemma och ha det bra. Eller så kan vi resa. Vi får visserligen utsikt från rummet, men dyrt blir det. Vi tvingas lyssna till grannar som talar konstiga språk, se slemma figurer på gatorna och vem vet om man inte kan bli matförgiftad.

Vi och dom

Perspektivet är, som påpekats i en granskning från Näringslivets mediainstitut, vi och dom. Vi - hederliga svenskar, vanligt folk. Dom - utlänningarna, pamparna, tyskarna. Det är lätt att blir upprörd över att svenska folket skall behöva bli förolämpat varje kväll som inskränkt och enfaldigt. Men vad värre är, att i den sortens journalistik som tillåts dominera EU-skildringarna möts de värsta klyschorna från såväl högerpopulism som vänsterextremism på ett sätt som kan ge kalla kårar på varje humanist och europé.

Det är inte en rotaryklubb vi skall gå med i. Att gå med i EU är inte som att åka på charterresa där det kan vara trevligt att följa med, men inte hela världen om man missar trippen. Ett svenskt medlemskap i EU och därefter en svensk politik för ett framgångsrikt EU, är kanske den viktigaste uppgiften för Sverige i vår livstid. Därmed är det också den viktigaste valfrågan.

Fred och frihet

Svensk Tidskrift var bland de allra första i Sverige att plädера för europeisk gemenskap. För mer än trettio år sedan skrev Gunnar Heckscher i Tidskriften:

"Vi anser inte detta Europa stå i motsats mot universella enhetssträvanden, utan finner tvärtom där en väg att komma längre. Det gäller på det kulturella området, därför att vi tror att svensk kultur kan göra en insats i Europa och att europeisk kultur kan göra en insats i världen. Det gäller på det ekonomiska områ-

det: det Europa till vilket vi strävar efter att få ansluta oss, är inte ett avskilt, protektionistiskt ekonomiskt system utan ett Europa med öppen ekonomi och växande handelsutbyte med hela världen. Det gäller politiskt: genom vårt bidrag till stabilisering av läget i vårt hörn söker vi medverka till fred och frihet i Europa och därmed också till att minska krigshotet i världen."

Det skrevs 1963. 1994 är det sannare än någonsin.

Rättelse

I SvT 1/94 föll olyckligtvis slutet på sista meningen i Thomas Gürs artikel *Svenskheten inför nya prövningar* bort. Den skall lyda så här: "Därför kan man med rätta säga att frågan om den europeiska integrationen också handlar om vad för slags samhälle Sverige skall vara i sitt förhållande till den stora grupp invandrare som nu är medborgare i landet utan att etniskt vara svenskar."